

Merjenje davčne skladnosti

Povzetek

V prispevku obravnavamo pojem davčne skladnosti in njeno merjenje. Razen opredelitve pojmov in njenih razlag so predstavljeni stroški davčne skladnosti, po vrstah in nosilcih, rezultati merjenja davčne skladnosti v ZDA, na Portugalskem, v Švici, na Hrvaškem in v Veliki Britaniji ter izsledki raziskave o davčni kompleksnosti Svetovne banke. S prispevkom želimo spodbuditi domače davčne strokovnjake, da bi davčna kompleksnost in skladnost postala središče zavedanja in preučevanja z namenom zmanjšanja stroškov davčne skladnosti ter, posledično, doseganja večje konkurenčnosti slovenskega davčnega sistema.

1. Uvod

Globalizacija ne povzroča samo tekmovanja med gospodarskimi subjekti, ampak tudi med davčnimi sistemi in davčnimi upravami. Najbolj konkurenčni so tisti davčni sistemi, ki so enostavni, stalni, razumljivi in ne povzročajo visokih stroškov davčne skladnosti, to je poravnave davčnih obveznosti in stroškov poročanja davčnim upravam.

Avtorica Franc³ opozarja tudi na konkurenčnost davčnih uprav. Če njihovega dela v primeru harmoniziranja neposrednih davkov na ravni EU ne bodo vodila enako stroga merila, bodo države članice konkurirale tudi glede delovanja davčnih uprav. Pojavila se bo negativna davčna konkurenca, za investitorje bodo zanimive države, v katerih bo davčnoinspekcijski nadzor ohlapen in prizanesljiv do davčnih zavezancev /1/.

Vse navedeno različne avtorje sili v preučevanje davčne kompleksnosti in skladnosti ter iskanje rešitev za doseg konkurenčnosti. Tako globalizacija premika meje tudi na davčnih področjih in zaradi konkurence sili v spremembe davčne sisteme in davčne uprave.

Spremenil se je tudi odnos Evropske komisije do davčne konkurence. V preteklosti so predlogi Evropske komisije za harmoniziranje sistemov obdavčitve dohodkov pravnih oseb temeljili na konceptu davčnega harmoniziranja. Danes so v Evropskem parlamentu in Svetu EU, za področje neposredne obdavčitve, predstavljene smernice le za obdavčitev poslovnih dobičkov, ki temeljijo na načelu subsidiarnosti. Na podlagi tega je Evropska komisija pričela razlagati davčno konkurenco v pozitivni luči. Poudarila je, da učinkuje davčna konkurenca decentralizirano na poenotenje davčne obremenitve, ki je ni mogoče zagotoviti z ukrepi zakonodajnega harmoniziranja. Trdi, da davčna konkurenca krepi proračunsko disciplino držav članic in znižuje davčne obremenitve. Tako danes ne najdemo dokumenta, ki ne bi o davčni konkurenci govoril pozitivno ter kot predpostavko za dopustnost davčne konkurence navajal načela subsidiarnosti /2/.

2. Opredelitev davčne kompleksnosti in skladnosti

Najpomembnejše predpostavke za prijazno okolje podjetij so čim nižje administrativne obremenitve zaradi spoštovanja zakonskih norm, privlačen davčni sistem in zdrave javne finance.

2.1 Davčna kompleksnost

Pojmu davčna kompleksnost⁴ pripisujejo različne pomene, lahko jo razložimo kot zapleten in vsestranski davčni sistem, v katerega mora davčni zavezanec vložiti veliko truda, raznovrstnega napora, časa in denarja. Na davčno kompleksnost vplivajo gospodarsko in družbeno okolje davčnega zavezanca, vedenje davčnih zavezancev, razvoj ter izvajanje in upravljanje davčne politike⁵.

Davčna kompleksnost nastane zaradi povečane zahtevnosti davčne zakonodaje, povzročajo jo obračunska kompleksnost oz. kompleksnost obračunavanja posameznih vrst davkov, kompleksnost – zahtevnost davčnih obrazcev, kompleksnost ravnanja v skladu z davčno zakonodajo, pravna kompleksnost, postopkovna kompleksnost in nizka raven berljivosti zakonodaje. Vzroki za davčno kompleksnost so dvoumnosti v davčni zakonodaji, davčni obračuni, spremembe v davčni zakonodajo, podrobnosti v davčni zakonodaji, oblike in vodenje evidenc /3/.

Davčno kompleksnost sta najbolj celovito opredelila avtorja Evans in Tran-Nam s kazalniki in vrstami davčne kompleksnosti /4/:

- **kompleksnost davčne politike** – število vseh davkov na različnih ravneh v državi;
- **statutarna kompleksnost** – dolžina davčnega zakona v obliki besed, členov ali strani in berljivost davčne zakonodaje;
- **kompleksnost skladnosti** – obseg uporabe davčnih svetovalcev, ki jih najemajo davčni zavezanci;
- **administrativna kompleksnost** – stroški davčnega poslovanja, to je vsota stroškov poravnave davčnih obveznosti (upravljanja in usklajevanja);
- **pravna in učinkovitostna kompleksnost** – obseg davčnih sporov.

Za sinonim kompleksnosti velja davčno pravo, prav tako so davčni zavezanci prepričani, da davčna zakonodaja postaja vse bolj kompleksna. V političnih debatah pogosto slišimo trditev, da je davčno kompleksnost mogoče enostavno odpraviti, saj gre le za vprašanje politične

uveljavitve, ne pa vsebinske izvedbe. Razprave o poenostavitvi davčne zakonodaje nazorno kažejo, da davčna kompleksnost postaja vse večja težava za davčne zavezance in oblast /5/.

Avtorji Diller, Grottke in Schneider razlagajo del davčne kompleksnosti s teorijo iger med davčnimi zavezanci in zakonodajalcem (državo). S to teorijo skušajo davčni zavezanci z davčnim načrtovanjem, v okviru zakonskih možnosti, izrabiti morebitne davčne vrzeli, da se delno ali v celoti izognejo plačilu davka. Država, nasprotna stranka, pa poskuša to preprečiti s spremembami in dopolnitvami davčne zakonodaje. Njeni ukrepi povečujejo davčno kompleksnost, ki je rezultat sočasnega učinkovanja več dejavnikov, in je ni mogoče zmanjšati samo z davčnimi reformami. Povedano z drugimi besedami, nevarnost za nastanek kompleksnih struktur nastane, če v davčnih zakonih ni mogoče natančno opredeliti različnih dejanskih stanj; če je davčni zakon splošen, ne vsebuje konkretizacije. Takšna odslikava življenjskih razmer v abstraktnih besedilih davčnih zakonov pomeni izgubo informacij, tako nastanejo vrzeli v zakonu in s tem priložnost za davčno izogibanje; če se pokaže potreba po zmanjšanju davčnih vrzeli, nastane tveganje »neomejene« davčne zakonodaje, posledica je dvig kompleksnosti. Odkrivanje vzrokov za dvig davčne kompleksnosti lahko merimo na kakovostni ravni, z merjenjem stroškov, to je z ekonomskimi učinki. Tako prepoznamo dva razloga za uporabo kompleksnih struktur v davčnem pravu /6/:

- a) iskanje mej zakonitosti povzroča dodatne stroške zaradi pridobivanja informacij ali vključitve davčnega svetovalca. Razumni davčni zavezanci bodo te stroške sprejeli le, če bodo zaradi davčnega načrtovanja izhajajoči dobički presegali s tem nastale stroške;
- b) za prikaz kompleksnosti z izhodiščem v teoriji iger je potreben tudi nasprotni igralec, ki se odziva na dejanja prvega. Ta odziv je v davčnem pravu bolj izrazit kot na drugih področjih prava, saj prihranki davčnih zavezancev pomenijo manjši znesek proračunskih prihodkov od pobranih davkov, zato je odziv zakonodajalca glede preciziranja davčnih zakonov ali pojasnil logičen.

Avtorji Diller, Grottke in Schneider /7/ ugotavljajo, da sta nivo davčne kompleksnosti in nivo davčnega načrtovanja linearno odvisna od obsega pobranih davkov. Zaradi oblikovanja davčnega sistema in načrtovanja davkov imajo razvite industrijske države bolj kompleksne davčne sisteme, kot manj razvite. Torej bi morale države, ki se učinkoviteje zoperstavljajo davčnemu načrtovanju davčnih zavezancev, izkazovati večjo mero kompleksnosti oziroma davčnega načrtovanja. Do sprememb davčne kompleksnosti pride le takrat, ko se ekonomske razmere spremenijo, in nastanejo spremembe v strukturi stroškov davčnega načrtovanja /7/.

2.2 Davčna skladnost

Pojem davčna skladnost lahko razložimo kot izpolnjevanje davčnih obveznosti, pomeni pa stopnjo, do katere davčni zavezanec izpolnjuje ali ne izpolnjuje obveznosti, v skladu z davčnimi predpisi svoje države (na primer vložitev davčne napovedi ali pravočasno plačilo davka) /8/. Davčno skladnost opredelimo kot porabo časa ali denarja za ravnanja v skladu z davčnimi predpisi /9/. Pri tem nastajajo stroški davčne skladnosti, ki so stroški plačevanja davčnih obveznosti, sestavljanja, oddajanja davčnih obračunov, porabljenega časa in sredstev.

Nasprotje davčni skladnosti je davčna neskladnost, delovanje davčnih zavezancev proti davčnim zakonom v obliki davčne utaje /10/. Davčna neskladnost nastane zaradi visoke kompleksnosti davčne zakonodaje, to je zaradi pretirane regulacije, uporabe abstraktnosti in kompleksnega pravnega jezika ter stalnih sprememb davčne zakonodaje /11/.

Za avtorja Pavla in Vítka vključujejo stroški obdavčitve (stroški davčnih transakcij) stroške davčne skladnosti in administrativne stroške davčnega sistema /12/.

Davčna skladnost je tudi pripravljenost davčnih zavezancev, da delujejo v skladu z davčno zakonodajo. Je disciplina davčnih zavezancev, da so pripravljeni pravočasno in pravilno predložiti davčne obračune oz. izkazati davčne obveznosti v skladu z davčno zakonodajo /13/.

Davčna skladnost povzroča naslednje stroške: ovrednoten čas organiziranja in zbiranja davkov davčne uprave; računovodske in druge dajatve; ovrednoten čas izpolnjevanja davčnih obrazcev; stroške davčnih strokovnjakov, stroške pritožb v davčnem postopku in splošne stroške plačil davkov /14/.

Avtorja Oliver in Bartley sta predstavila shematski prikaz stroškov po vrstah, ki nastanejo pri zbiranju proračunskih prihodkov. Razlikujeta stroške zbiranja in učinkovitosti. Največji so stroški učinkovitosti. Izračunamo jih tako, da število vloženih davčnih napovedi pomnožimo s povprečnim ovrednotenim časom izpolnitve in oddaje davčne napovedi. Ne vključujejo pa ovrednotenega časa, ki ga davčni zavezanci porabijo v času davčnega inšpiciranja /15/.

Administrativni stroški in stroški skladnosti, ki jih imajo davčni zavezanci pri izpolnjevanju obveznosti, so stroški zbiranja v skladu z davčnimi zakoni in so ocenjeni na okoli 2 % bruto domačega proizvoda /16/.

Slika 1: Stroški davčnih transakcij

Stroški davčnih transakcij	Stroški zbiranja	Stroški skladnosti	Denarni stroški	Obvezni stroški
			Nedenarni stroški	Prostovoljni stroški
				Obvezni stroški
				Prostovoljni stroški
		Administrativni stroški		
	Stroški učinkovitosti			

Vir: /17/.

Stroški davčnih transakcij nastanejo pri zbiranju davčnih prihodkov iz naslova davkov in prispevkov. Razlikujemo dve glavni skupini stroškov davčnih transakcij: stroške zbiranja in stroške učinkovitosti. Stroški zbiranja zajemajo stroške davčne uprave in stroške skladnosti, ki jih imajo davčni zavezanci pri izpolnjevanju svojih obveznosti, skladno z davčno zakonodajo. Stroške učinkovitosti izračunamo tako, da število vloženih davčnih napovedi pomnožimo s povprečno količino časa za izpolnitev in oddajo davčne napovedi /17/.

Stroški skladnosti zajemajo pridobivanje znanja o pomembnih vidikih davčnega sistema, sestavljanje davčnih evidenc, pridobivanje in hrambo davčnoračunovodskih dokumentov, izpolnjevanje davčnih obrazcev, pripravo simulacijskih davčnih obračunov in zbiranje denarnih sredstev za plačilo davkov /17/. Stroški skladnosti so lahko denarni in nedenarni stroški, obvezni in prostovoljni. Obvezni stroški so tisti, ki jih imajo davčni zavezanci pri izpolnjevanju zakonskih obveznosti. Prostovoljni stroški so dodatni stroški, ki jih imajo davčni zavezanci, ko se odločijo za prevzemanje določil ali zmanjšanje njihove davčne obveznosti (davčno načrtovanje, stroški davčnega svetovanja).

Administrativni stroški so povezani s finančno (davčno) upravo in nastanejo pri upravljanju in zbiranju davkov in prispevkov /14/. Avtorja Oliver in Bartley trdita, da obstajajo javni in zasebni dejavniki, ki vplivajo na davčno kompleksnost in stroške skladnosti. Za doseganje davčnih prihodkov je potrebna določena raven davčne kompleksnosti in s tem stroškov skladnosti, kar pa mora biti urejeno na pravičen in učinkovit način /18/.

Stroški davčne skladnosti nastajajo v procesu priprave, zbiranja in plačila davkov, zato je za izračun stroškov davčne skladnosti potrebno prepoznati vse faze procesa, znotraj katerih

nastajajo izdatki za porabljen čas, stroški dela in materialni stroški. Poleg vseh navedenih stroškov skladnosti v tem procesu nastajajo tudi **prilagoditveni stroški**, ki so enkratne narave, ko se, na primer, spremeni davčna stopnja, davčni zavezanci pa posledično spremenijo programsko opremo ali nastavitve /19/.

Stroški skladnosti z vidika davčnega zavezanca – gre za stroške seznanitve z davčno obveznostjo; izobraževanje; pridobivanje mnenja od davčne uprave, odvetnikov, davčnih svetovalcev, revizorjev; pripravo korespondence z davčno upravo (dopis, faks, e-pošta); posredovanje informacij ali podatkov davčnemu ali drugemu pristojnemu organu; plačilo davka (elektronsko bančništvo, plačilo na bančnem okencu); izpolnitev on-line obrazca (e-davki); fotokopiranje, shranjevanje dokumentov; sodelovanje pri inšpekcijskem pregledu; sodelovanje z revizorji in davčnimi svetovalci; nabavo materiala za izvajanje davčne skladnosti; kontrolo vnesenih podatkov in rezultatov; odpravo ugotovljenih napak; pripravo simulacijskih izračunov; preverjanje davčnih obveznosti; porabljen čas za sestanke z davčno upravo; notranje in zunanje sestanke; zbiranje in obdelavo podatkov in informacij, vključno z izračuni; izpolnjevanje obrazcev in javno objavo podatkov, stroške sprememb davčne zakonodaje /20/.

Stroški skladnosti z vidika državnih inštitucij – gre za stroške državnih inštitucij, za izvajanje fiskalnih ukrepov; predelavo davčnih aplikacij; opravljanje nadzornih nalog; zagotavljanje informacij davčnim zavezancem in pripravo in izdelavo obrazcev za davčne zavezance /21/.

Glede na to, da gre za redne stroške poslovanja, upravičeno trdimo, da so omenjeni stroški davčno priznani. Stroški davčne skladnosti z zakonodajnega vidika so lahko: **obvezni** – stroški davčnih zavezancev, ki so obvezni zaradi zakonsko predpisanih obveznosti (nadgradnja računovodskega programa zaradi spremembe davčne stopnje davka na dodano vrednost) in **prostovoljni** – to so dodatni stroški davčnega zavezanca, ki niso zakonsko predpisani, so pa odvisni od dojetja davčnega zavezanca o nujnosti teh stroškov (stroški izobraževanja s področja obdavčitve).

Stroški davčne skladnosti so lahko neposredni in posredni. Z monetarnega vidika stroške davčne skladnosti delimo na: **denarne stroške** – so vključeni v poslovni izid podjetja in **nedenarne stroške** – se ne vključujejo v poslovni izid, lahko pa vplivajo na spodbude in dolgoročno uspešnost podjetja.

OECD je preučevala stroške davčne skladnosti⁶ za majhna in srednje velika podjetja v zvezi z njihovimi morebitnimi učinki na konkurenčni položaj podjetij in poslovno vedenje ter ukrepe, ki jih izvaja več držav članic OECD za zmanjšanje stroškov davčne skladnosti. Stroški davčne skladnosti se povečujejo glede na: število davkov, ki veljajo za podjetja; zapletenost davčnih pravil; pogostost predložitve davčnih obračunov; število vladnih inštitucij, zadolženih za obračunavanje in pobiranje davka. Pri primerjavi stroškov davčne skladnosti med različnimi državami so skupne naslednje ugotovitve: stroški davčne skladnosti so v absolutnih vrednostih višji pri velikih podjetjih; davčno načrtovanje pomeni večji delež celotnih stroškov skladnosti za velika podjetja. Znižanje stroškov izpolnjevanja davčnih predpisov, in s tem znižanje davčnih bremen podjetij ter poenostavitve, ustvarjajo nevtralno davčno obravnavo podjetij različnih velikosti /22/.

Stroški davčne skladnosti malih podjetij so ključni pri strategiji za spodbujanje gospodarskega razvoja v deklaraciji OECD Istanbul⁷, ki zahteva davčne sisteme z nizkimi stroški davčne skladnosti /23/.

3 Rezultati merjenja davčne skladnosti

Predstavili bomo rezultate merjenja davčne skladnosti v ZDA, na Portugalskem, v Švici, na Hrvaškem in v Veliki Britaniji. Čeprav raziskave med sabo niso primerljive, so primerna podlaga za raziskavo v Sloveniji, saj nudijo zadostne informacije o vrstah stroškov davčne skladnosti in njihovi velikosti.

a) Rezultati merjenja davčne skladnosti v ZDA (prva raziskava)

Urad zagovorništva SBA⁸ (*angl.: Office of Advocacy of the U. S. Small Business Administration*) je leta 2004 meril davčno skladnost s področja davka od dohodkov pravnih oseb. Raziskava je pokazala velike razlike v bremenu davčne skladnosti glede na organizacijsko strukturo podjetja in njegovo velikost. Samostojni podjetniki⁹, kot najpogostejša oblika malega podjetja, porabijo za davčno skladnost povprečno 32 ur, mala podjetja, ki niso samostojni podjetniki, so porabila povprečno 451 ur, podjetja, organizirana kot partnerstva, so porabila 550 ur. Pomembne so tudi razlike glede na dejavnost, saj nekatere panoge nosijo nesorazmerno veliko breme davčne skladnosti. Podjetja iz trgovinske dejavnosti so porabila 11 ur, zavarovalnice 60 ur, podjetja za kmetijstvo in prevoz porabijo največje število ur na leto, od 64 do 69 ur. Breme davčne skladnosti se giblje od 525 USD

letno, pri samostojnem podjetniku, in do 10.000 USD letno, za majhna podjetja, ki niso samostojni podjetniki /24/.

b) Rezultati merjenja davčne skladnosti v ZDA (druga raziskava)

Avtorji Laffer¹⁰, Winegarden¹¹ in Childs¹² so leta 2010 opravili raziskavo ekonomskega bremena davčne skladnosti Združenih držav Amerike. Pri tem so uporabili štiri kazalnike /25/: število porabljenih ur za izpolnitev in oddajo davčnega obrazca; povprečno vrednost porabljenih ur za izpolnitev in oddajo davčnega obračuna; število sprememb davčnih zakonov in oceno celotnih stroškov davčne skladnosti.

V letih od 2001 do 2010 je bilo zabeleženih 4.428 sprememb davčne zakonodaje, od tega 579 leta 2010. Analiza davčne zakonodaje iz leta 2010 kaže, da ta vsebuje 3,8 milijona besed, kar je bistveno več kot leta 2001, ko je vsebovala 1,4 milijona besed.

IRS – Urad za notranje prihodke ZDA (*angl.: Internal Revenue Service*) poroča, da so centri za pomoč davčnim zavezancem za pojasnjevanje v letu 2002 porabili 29 % časa, kljub temu da ima 90 % davčnih zavezancev najete davčne svetovalce ali uporablja programske pakete, ki vključujejo pomoč uporabnikom pri izpolnjevanju davčnih obrazcev; od 110 milijonov klicev jih na 25 % niso uspeli odgovoriti /26/.

Stroški davčne kompleksnosti so /27/¹³:

- **plačani davki;**
- **stroški davčne uprave** – med letoma 1980 in 2009 so znašali 0,48 USD na pobranih 100 USD davkov; med letoma 2000 in 2010, pa so bili 0,45 USD na pobranih 100 USD davkov;
- **stroški skladnosti** – v letu 2010 je 60 % davčnih zavezancev potrebovalo plačane davčne svetovalce za pripravo davčnega obračuna; 38 % davčnih zavezancev je kot pripomoček za pripravo davčnega obračuna kupilo programsko opremo;
- **stroški učinkovitosti** – izračunamo jih tako, da število vloženih davčnih napovedi pomnožimo s povprečno količino časa za izpolnitev in oddajo davčne napovedi. Stroški ne vključujejo časa, ki ga davčni zavezanci porabijo v času davčnega inšpiciranja. Davčna uprava ocenjuje, da so v letu 2008 stroški davka od dohodka pravnih oseb znašali 11 % davčnih prihodkov tega vira. Leta 2004 je povprečna urna postavka za pripravo davčnega obračuna znašala 68,42 USD.

Avtorji Laffer, Winegarden in Childs ocenjujejo, da vsako zmanjšanje stroškov davčne kompleksnosti za 100 milijard USD povečuje gospodarsko rast, to je bruto domači proizvod, ob upoštevanju inflacije med 0,21 % in 0,24 % letno, oziroma med 30 milijard in 34 milijard USD. Med letoma 1950 in 2009 je skupna letna stopnja rasti realnega bruto domačega proizvoda znašala 3,2 %. Če stroške davčne kompleksnosti prepolovimo, bi se zgodovinska povprečna letna stopnja rasti (3,2 %) povečala na 3,65 % do 3,72 %. Večji gospodarski rasti bi sledila davčna poenostavitev, tej pa večja gospodarska rast med 4,02 % in 4,13 % /28/.

c) Rezultati merjenja davčne skladnosti na Portugalskem

Za psihološke stroške davčne skladnosti ni sprejetih opredelitev, vendar se nanašajo na stres, strahove in tesnobo, to je čustveno stanje lastnikov podjetij in posameznikov pri izpolnjevanju davčnih obveznosti. Ena od možnih ocen psiholoških stroškov je večstopenjska Likertova lestvica. Psihološki stroški so v raziskavah pogosto merjeni s pomočjo vprašalnika, v katerem davčni zavezanci ocenjujejo svojo stopnjo stresa, strahov in tesnobe, ki jo čutijo pred izpolnitvijo davčnih obveznosti in po njej. Avtorja Lopes¹⁴ in Martins¹⁵ sta leta 2013 merila psihološke stroške davčne skladnosti s pomočjo kvalitativnega kazalnika tesnobe. Opredelila sta profil davčnih zavezancev in ugotovila /29/:

- **psihološki stroški davčne skladnosti glede na starost davčnega zavezanca** – višja starost davčnih zavezancev pomeni višjo stopnjo stresa v obdobju izpolnjevanja davčnih obveznosti. Najmlajša skupina davčnih zavezancev (18–24 let) ne čuti tesnobe ali druge oblike čustvenega stanja v procesu izpolnjevanja davčnih obveznosti. Razlog je lahko v izboru anketiranih, saj portugalski davčni sistem vse osebe, stare do 25 let, opredeljuje kot vzdrževane družinske člane, če so ekonomsko odvisni. Raziskava je pokazala da, 20 % davčnih zavezancev čuti tesnobo; najvišjo stopnjo občutijo davčni zavezanci v starosti nad 65 let (60 %).

Preglednica 1: Psihološki stroški davčne skladnosti glede na starost davčnega zavezanca

Starost	Brez psiholoških stroškov	S psihološkimi stroški
8–24	100,0	-
25–35	91,7	8,3
36–55	85,3	14,7
56–65	53,6	46,4
več kot 66	40,0	60,0
Skupaj	80,0	20,0

Vir: /29/.

- **Psihološki stroški davčne skladnosti glede na stopnjo izobrazbe** – najvišjo stopnjo stresa čutijo davčni zavezanci s končano osnovno šolo (30 %), 12,3 % davčnih zavezancev s končano srednješolsko izobrazbo, 14,5 % davčnih zavezancev z univerzitetno izobrazbo. V intervjujih z davčnimi zavezanci so le-ti poudarili, da je davčni sistem zelo zapleten, kar prispeva k povečanju psiholoških stroškov. Prav tako je dojemanje davčne kompleksnosti vzrok za višje psihološke stroške; ta občutek je zelo razširjen med davčnimi zavezanci, starejšimi od 55 let, z nižjo stopnjo izobrazbe, samozaposlenimi, upokojenci, prejemniki dohodkov iz premičnega kapitala, kapitalskih dobičkov in, še posebej, med davčnimi zavezanci z visokimi dohodki. Glavne težave, s katerimi se srečujejo davčni zavezanci pri izpolnjevanju davčnih obveznosti, so razlaga kompleksnih davčnih pravil glede odbitnih davčnih olajšav, število vzdrževanih družinskih članov, nenehno spreminjanje davčnih pravil in kompleksnost davčnih obrazcev.

d) Rezultati merjenja davčne skladnosti v Švici

Stroški davčne skladnosti so administrativni stroški in stroški spoštovanja zakonske ureditve. Administrativni stroški so stroški postopkov in kontrol, stroški zajemanja in obdelave podatkov, stroški formalnosti, kot je izpolnjevanje obrazcev, in stroški obveščanja davčne uprave o sprejetju zakonov in spremembah zakonov.

Po naročilu državnega urada za gospodarstvo in delo (angl.: *State Secretariat for Economic Affairs* – SECO) je Inštitut iz St. Gallena ugotovil, da majhna in srednja švicarska podjetja za davke porabijo 12,85 ur na mesec /30/.

Preglednica 2: Model stroškov izpolnjevanja davčnih predpisov

Obveznosti
Informacijske obveznosti
Obveznosti plačila
Obveznosti sodelovanja
Obveznosti sodelovanja pri nadzoru
Obveznosti strokovnega usposabljanja
Ciljne in druge obveznosti za izpolnitev predpisanih obremenitev

Vir: /31/.

Izpolnjevanje obveznosti povzroča stroške, ki se razlikujejo po vrstah (stroški osebja, materialni in finančni stroški) in tudi dodatne stroške:

- **stroške osebja**, izračunajo se z zmnožkom bruto urne postavke in porabe časa. Bruto urna postavka je bruto plača na časovno enoto, za izpolnitev predpisanih obveznosti. Porabljen čas obsega čas zaposlenih v podjetju, da izpolnijo predpisane obveznosti;
- **materialne stroške**, izdatke za material, izdatke za blago, izdatke za storitve, izdatke za financiranje in druge poslovne izdatke. Prištevamo jim amortizacijo osnovnih sredstev v višini običajnih amortizacijskih stopenj;
- **finančne stroške**, to so davki, ki se členijo na davke in ostale dajatve (na primer prispevke, pristojbine in druge dajatve).

Razen omenjenih vrst stroškov se pri izpolnjevanju davčnih predpisov upoštevajo tudi **dodatni stroški**, ki nastanejo zaradi nalog in dejavnosti, ki jih davčni zavezanec izvaja izključno na podlagi zakonskih obveznosti. Dodatni stroški ustrezajo stroškom izpolnjevanja predpisov II, sestavljeni so iz stroškov izpolnjevanja predpisov I, zmanjšanih za redne stroške. Stroški izpolnjevanja predpisov II so osnova za izračun oportunitetnih stroškov. Oportunitetni stroški so dobički, ki jih podjetje izgubi zaradi dolžnosti izpolnjevanja zakonskih obveznosti in zato ne more optimalno uporabljati svojih virov. Pri ugotavljanju oportunitetnih stroškov se v Švicarskem modelu uporablja izračun kalkulativnih obresti na podlagi letne Londonske medbančne obrestne mere (angl.: *London Interbank Offered Rates – LIBOR*) /32/.

Preglednica 3: Stroški davčne skladnosti z vidika izpolnjevanja predpisov

stroški osebja	+	
materialni stroški	+	} stroški izpolnjevanja predpisov I
finančni stroški	+	
<hr/>		
dodatni stroški:	–	stroški izpolnjevanja predpisov II
<hr/>		
oportunitetni stroški	+	stroški izpolnjevanja predpisov III (stroški davčne skladnosti)

Vir: /32/.

e) Rezultati merjenja davčne skladnosti na Hrvaškem

Avtorica Blažič¹⁶ je leta 2002 merila stroške davčne skladnosti, kjer je uporabila dva kazalnika, povprečni strošek davčne skladnosti na število zaposlenih in povprečni strošek davčne skladnosti glede na enoto čistega dobička ali prihodkov /33/.

V stroških prevladujejo stroški časa, porabljenega za izpolnjevanje davčnih obveznosti, čeprav se struktura spreminja po velikostnem razredu (čas lastnika/direktorja se zmanjšuje z rastjo velikosti podjetja). Glede na vrsto davka je največ časa, porabljenega za davek na dodano vrednost, sledijo davki na izplačane plače, vključno s prispevki za socialno varnost. Odstotek agregatnih stroškov davčne skladnosti v bruto domačem proizvodu je 1,2 %, kar ni veliko. Enako velja za odstotek različnih davkov v posameznih davčnih prihodkih, 4,47 % znaša DDV, 2,90 % davek na izplačane plače, vključno s prispevki za socialno varnost, 11,76 % davek od dohodka pravnih oseb /34/.

Preglednica 4: Letni stroški davčne skladnosti

Število zaposlenih	Stroški davčne skladnosti podjetja (v EUR)	Stroški davčne skladnosti na zaposlenega (v EUR)	Stroški davčne skladnosti na enoto čistega dobička (v EUR)	Stroški davčne skladnosti na enoto prihodka (v EUR)
do 2	2.643	2.219	0,0989	0,0054
3–5	4.029	1.071	0,0554	0,0038
6–20	6.008	629	0,0246	0,0014
21–250	10.758	156	0,0159	0,0006
več kot 251	16.017	36	0,0024	0,1333
Povprečni stroški	3.615	1.332	0,0781	0,0043

Vir: /34/.

Povprečni stroški davčne skladnosti na zaposlenega in tudi glede na enoto čistega dobička ali na enoto prihodkov podjetja naraščajo glede na velikost podjetja. Stroški skladnosti na zaposlenega v najmanjših podjetjih so dvainšestdeset krat višji od podjetij z 250 in več zaposlenimi; stroški na enoto dobička so 40-krat višji in stroški na enoto prihodka 45-krat višji /35/.

Raziskava je pokazala, da število porabljenih ur za davčno skladnost narašča glede na velikost podjetja, razen v podjetjih, ki zaposlujejo več kot 250 ljudi, kjer je število porabljenih ur manjše od skupine podjetjih s številom zaposlenih od 21 do 250. Rezultat je mogoče pojasniti z dejstvom, da lastniki in direktorji niso toliko vpleteni v izvrševanje davčnih obveznosti, saj za to področje zaposlujejo strokovno usposobljene ljudi v računovodskem oddelku ali najemajo strokovnjake. Razvidno je, da se odstotek lastnikov in direktorjev, ki se ukvarjajo z davki krči, saj to vlogo prepuščajo strokovno usposobljenemu osebju (zaposlenim ali najetim strokovnjakom). Razlog je večja davčna kompleksnost, ki zahteva visoko strokovno znanje /36/.

Preglednica 5: Število porabljenih ur za davčno skladnost

Število zaposlenih	Število ur lastnikov/direktorjev	Število ur računovodskega osebja
do 2	277	478
3–5	275	536
6–20	383	1.145
21–250	449	2.835
več kot 251	319	2.559
Povprečje	291	910

Vir: /36/.

Preglednica 6: Delež stroškov davčne skladnosti v strukturi stroškov podjetja

Število zaposlenih	Stroški dela lastnika/direktorjev	Stroški dela računovodskega osebja	Stroški zunanjih svetovalcev
do 2	17,46 %	18,45 %	15,75 %
3–5	11,90 %	31,39 %	29,36 %
6–20	6,95 %	40,58 %	13,95 %
21–250	7,02 %	37,92 %	14,09 %
več kot 251	1,96 %	32,65 %	3,39 %

Vir: /37/.

Odstotek stroškov dela lastnika in direktorjev se zmanjšuje z naraščanjem velikosti podjetja, pri tem pa naraščajo stroški zunanjih svetovalcev, predvsem zaradi kompleksnosti davčne zakonodaje in potrebe po visokem strokovnem znanju.

Preglednica 7: Stroški davčne skladnosti

Število zaposlenih	Stroški davčne skladnosti vseh davkov (v EUR)	Stroški davčne skladnosti iz davka od dohodkov pravnih oseb (v %)	Stroški davčne skladnosti iz davka na dodano vrednost (v %)	Stroški davčne skladnosti iz obdavčitve plač (v %)	Stroški davčne skladnosti iz ostalih davkov (v %)
do 2	101.385.333	24,15	42,42	23,67	9,75
3–5	57.558.667	18,85	46,75	28,35	6,05
6–20	63.046.667	20,40	46,86	24,14	8,60
21–250	43.322.667	10,59	55,95	27,88	5,59
več kot 251	6.500.000	10,49	65,01	22,00	2,50
Povprečje	271.813.333	19,31	47,49	25,34	7,86

Vir: /38/.

Stroški so izračunani glede na velikostni razred (po vrstah davkov) in sešteti. Zanimivo je, da tretjino vseh stroškov krijejo podjetja z dvema in manj zaposlenimi. Več kot polovico stroškov davčne skladnosti krijejo podjetja s 5 in manj zaposlenimi. Zelo majhen delež stroškov davčne skladnosti imajo podjetja z več kot 250 zaposlenimi, kar je posledica majhnega števila teh podjetij.

Po vrstah davkov zajema davek na dodano vrednost najpomembnejši delež stroškov v strukturi stroškov, sledijo davki na plače in prispevki za socialno in pokojninsko varnost in

davek od dobička. Delež stroškov davčne skladnosti upada glede na enoto dobička. Delež stroškov davčne skladnosti pri davku na dodano vrednost narašča zaradi porasta prometa. Delež stroškov davčne skladnosti pri davku na izplačane plače in prispevkih za socialno ter pokojninsko varnost je v neposredni povezavi z velikostnim razredom davčnih zavezancev in je bolj ali manj konstanten. Delež vseh agregatnih (skupnih) stroškov davčne skladnosti davčnih zavezancev, ki plačujejo davek od dohodkov pravnih oseb, v bruto domačem proizvodu, znaša 1,2 %.

f) Rezultati merjenja davčne skladnosti v Veliki Britaniji

Združenje računovodskih tehnikov (angl.: *Association of Accounting Technicians – AAT*) je januarja 2015 objavilo rezultate raziskave o davčni kompleksnosti in skladnosti malih in srednje velikih podjetij v Veliki Britaniji¹⁷. V nadaljevanju podajamo strnjene ugotovitve raziskave. Mala in srednje velika podjetja porabijo letno 13,9 bilijonov evrov za davčno skladnost, velika podjetja pa 140 milijard evrov; davčni sistem Velike Britanije otežuje poslovanje, ustvarja neenake pogoje med manjšimi in večjimi podjetji in otežuje poslovanje malih in srednje velikih podjetij; 80 % anketiranih davčnih zavezancev je izjavilo, da je davčni sistem preveč zapleten. Od 2,25 milijona registriranih malih in srednje velikih podjetij ima v povprečju 6.134 evrov stroškov davčne skladnosti letno, velika podjetja pa 12.485 evrov letno. Od tega ima 1,7 milijona malih podjetij manj kot štiri zaposlene, tako da je učinek na mala in srednje velika podjetja, glede na število zaposlenih, veliko večji. Mala in srednje velika podjetja za davčno skladnost povprečno porabijo dve uri tedensko, velika podjetja pa tri ure. Mark Farrar, izvršni direktor Združenja računovodskih tehnikov, je dejal, da so mala in srednje velika podjetja hrbtenica britanskega gospodarstva, vendar so z vidika davčne skladnosti zelo obremenjena, kar je pokazatelj, kako težko in kompleksno je breme obdavčitve v Veliki Britaniji /39/.

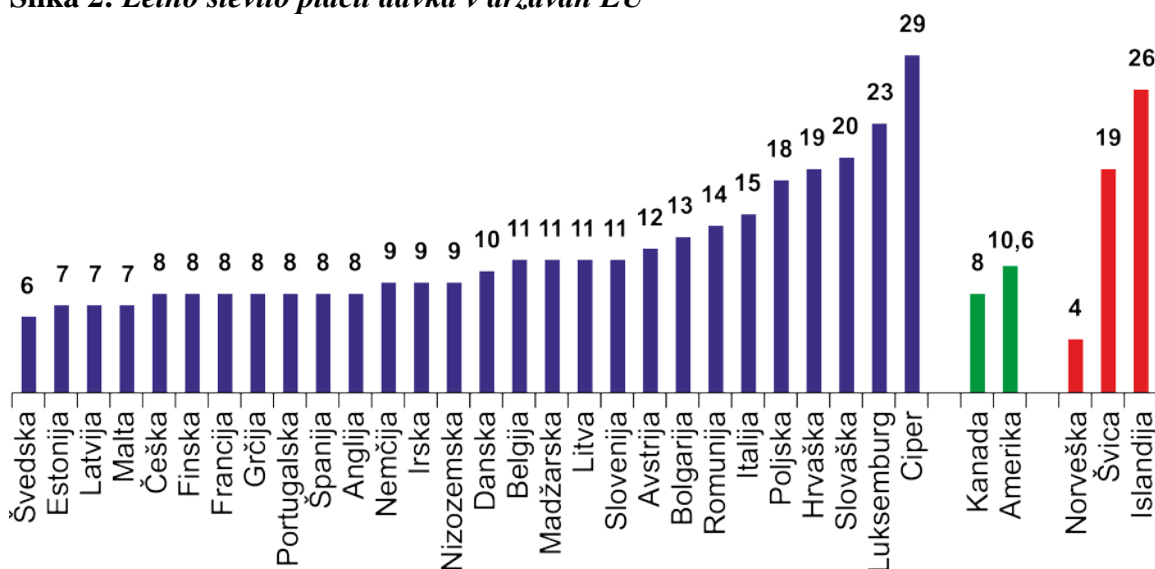
Raziskava na vzorcu 1.000 malih in srednje velikih podjetij je pokazala, da več kot polovica davčnih zavezancev (55 %) meni, da je kompleksnost davčnega sistema postala dražja za mala in srednje velika podjetja. 35 % lastnikov podjetij meni, da se davčna politika mora spremeniti, dodatnih 33 % je mnenja, da je potrebna večja preglednost le-te. Strogi in redni časovni okvirji britanske davčne uprave so dodatno breme, ki ga čutijo davčni zavezanci. Združenje računovodskih tehnikov poudarja, da naj država s poenostavitvijo davčne zakonodaje povrne zaupanje v davčni sistem /40/.

4 Izsledki davčne kompleksnosti Svetovne banke

Iz izsledkov preučevanja davčne kompleksnosti Svetovne banke¹⁸ /41/ je razvidno:

- po kazalniku, kolikokrat letno podjetja plačujejo davke (slika 2); med Švedsko in Slovenijo je razlika 1,84-kratna;
- po kazalniku ur za administracijo davkov je za Slovenijo značilna precejšnja davčna kompleksnost. Za izpolnitev in predložitev obrazcev finančni (davčni) upravi podjetja v Sloveniji potrebujejo 260 ur, kar je 4,73-krat več kot v Luksemburgu, 2,37-krat več kot v Angliji, 1,57-krat več kot v Avstriji in 1,2-krat več kot v Nemčiji (slika 3);
- po kazalniku, koliko časa (v urah) porabijo podjetja za izpolnjevanje davčnih obrazcev in njihovo predložitev finančni (davčni) upravi, Svetovna banka ugotavlja precejšnjo davčno kompleksnost, saj podjetja v Sloveniji porabijo 23,6 ur, kar je 9,84-krat več kot v Luksemburgu, 1,71-krat več kot v Angliji, 1,71-krat več kot v Avstriji in 0,98-krat manj kot v Nemčiji (slika 4).

Slika 2: Letno število plačil davka v državah EU

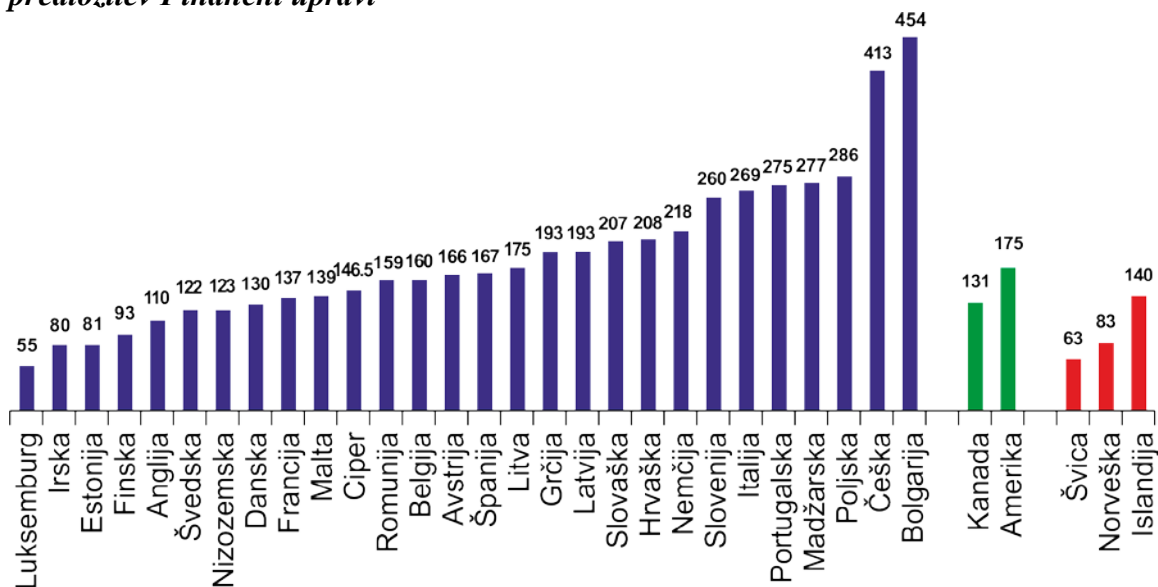

Vir: /41/.

Število ur, porabljenih za administracijo davkov – glede na različno kompleksnost v državah je mogoče za poravnavo ali obračun davčnih obveznosti (časovno breme) pričakovati različno število porabljenih ur. Primerjali smo najbogatejšo in najrevnejšo državo EU: primer Luksemburga dokazuje nasprotno: z drugo najvišjo frekvenco plačil ima najnižje število porabljenih ur; v Bolgariji porabijo največje število ur, čeprav po številu plačil ne odstopajo (IREF to pojasnjuje tako, da bolgarska podjetja zaposlijo več računovodskih delavcev, ker

imajo nizke plače). Slovenija je po številu ur, porabljenih za administracijo davkov, na dvanajstem mestu od osemnajstih držav članic EU.

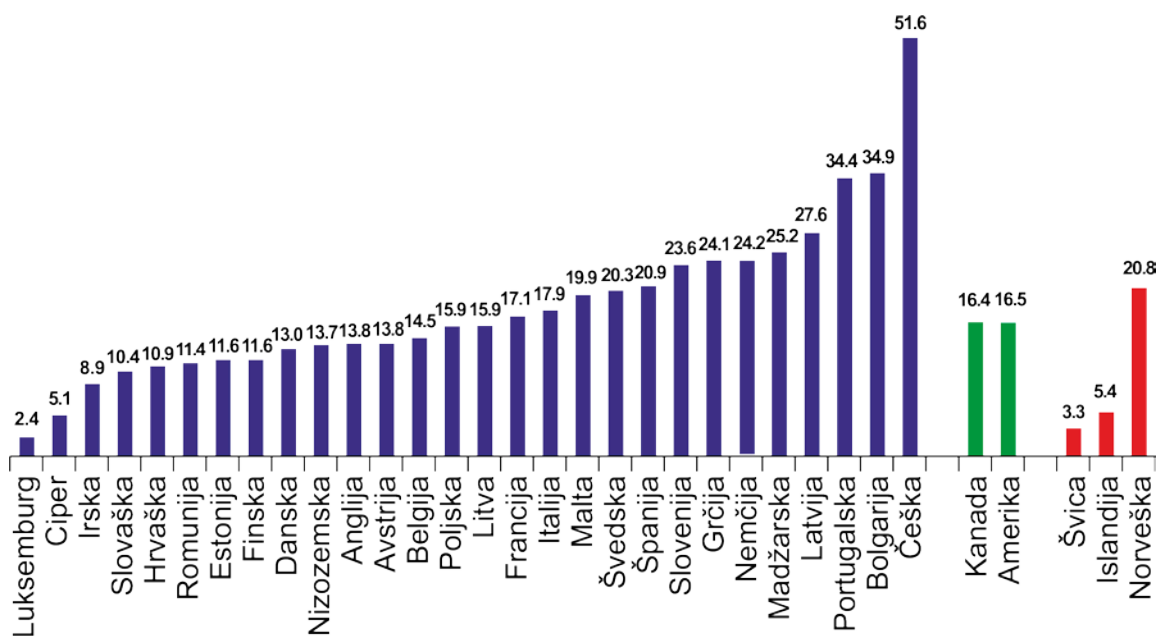
Slika 3: Čas (v urah), ki ga porabijo podjetja za izpolnjevanje davčnih obrazcev in njihovo predložitev Finančni upravi

Vir: /41/.

Število porabljenih ur je v tesni povezavi z zapletenostjo davčnih obrazcev.

Slika 4: Čas (v urah), ki ga porabi podjetje za izpolnjevanje in predložitev obrazca za obračun davka od dohodkov pravnih oseb

Vir: /41/.

5 Sklepne ugotovitve

Globalizacija povzroča tekmovanje med gospodarskimi subjekti, davčnimi sistemi in vse bolj tudi med davčnimi upravami. Najbolj konkurenčni so tisti davčni sistemi, ki so enostavni, stalni, razumljivi in ne povzročajo visokih stroškov davčne skladnosti. Stroške davčne skladnosti je potrebno obravnavati z vidika davčnega zavezanca in z vidika državnih inštitucij. Med slednje uvrščamo stroške poslovnih prvin, ki nastanejo pri delovanju davčne uprave, sodišč, ki sodijo davčne zadeve, in stroške ministrstva za finance pri sprejemanju fiskalnih ukrepov.

Da je preučevanje stroškov davčne skladnosti postalo pomembno za EU, je razvidno iz:

- a) razpisa Evropske komisije, ki je 24. 4. 2015 pozvala k javnemu naročilu Študije o stroških davčne skladnosti za mala in srednje velika podjetja; le-ta je del Evropskega programa konkurenčnosti malih in srednje velikih podjetij (angl.: *COSME – EU programme for the Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises – SMEs*). Program COSME¹⁹ poteka v obdobju 2014–2020 in naj bi podprl boljši dostop do financiranja, trgov in ustvaril ugodnejše pogoje za ustanavljanje podjetij in njihovo rast /42/;
- b) preučevanje stroškov davčne skladnosti je prav tako razvidno iz zbornika prvega mednarodnega Simpozija o kompleksnosti davčnega sistema, ki je bil leta 2014 v Italiji.²⁰

Literatura:

1. Franc Brigita. (2015). *Pravni izzivi harmonizacije neposrednih davkov v EU*. Magistrska naloga. Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, stran 167–168.
2. Franc Brigita. (2015). Stran 30–31.
3. Saad Natrah. (2013). *Tax Knowledge, Tax Complexity and Tax Compliance: Taxpayer View*. Dosegljivo na: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813052294>, [21.6.2015], stran 1071.
4. Evans Chris in Tran-Nam Binh. (2013). *Towards the Development of a tax System Complexity Index*. Dosegljivo na: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2216322, [16. 5. 2015], stran 9.
5. Diller Markus, Grottko Markus in Schneider Georg. (2013). *Komplexität steuerrechtlicher Normen - Ein spieltheoretischer Erklärungsansatz*. Dosegljivo na: <https://www.econbiz.de/Record/komplexit%C3%A4t-steuerrechtlicher-normen-ein-spieltheoretischer-erkl%C3%A4rungsansatz-diller-markus/10009718372>, [6.6.2015], stran 110, 114.
6. Diller Markus, Grottko Markus in Schneider Georg. (2013). Stran 116.
7. Diller Markus, Grottko Markus in Schneider Georg. (2013). Stran 133.
8. OECD – Glossary of Tax Term. (2015). Dosegljivo na: <http://www.oecd.org/ctp/glossaryoftaxterms.htm#T>, [17.6.2015].
9. Wikipedia – The Free Enciklopedia. Dosegljivo na: https://en.wikipedia.org/wiki/Compliance_cost, [15.6.2015].
10. Batrancea Larissa, Ramona-Anca Nichita in Ioan Batrancea. (2012). *Tax Non-Compliance Behavior in the Light of Tax Law Complexity and the Relationship Between Authorities and Taxpayers*. Dosegljivo na:

- http://econpapers.repec.org/article/vrsaicuec/v_3a59_3ay_3a2012_3ai_3a1_3ap_3a97-106_3an_3a6.htm, [25.6.2015], stran 104.
11. Batrancea Larissa, Ramona-Anca Nichita in Ioan Batrancea. (2012). Stran 97.
  12. Pavela Jan in Leoš Víteka. (2014). *Tax Compliance Costs: Selected Post-transitional Countries and the Czech Republic*. Procedia Economics and Finance 12 (2014) 508–515. Dosegljivo na: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567114003736>, [6.6.2015], stran 2.
  13. Saad Natrah. (2013). Stran 1072.
  14. Fraser Institute. (2013). *The Compliance and Administrative Costs of Taxation in Canada*. Dosegljivo na: https://www.google.si/?gws_rd=cr,ssl&ei=sMWGVcjCCqb4yQPEqIHgAQ#q=The+Compliance+and+Administrative+Costs+of+Taxation+in+Canada, [21.6.2015], stran 9.
  15. Laffer B. Arthur, Wayne H. Winegarden in John Childs. (2011). *The Economic Burden Caused by Tax Code Complexity*. Dosegljivo na: http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCUQFjABahUKEwjj8KrH0YXGAhXl_XIKHcSmANk&url=http%3A%2F%2Fwww.politico.com%2Fpdf%2FPPM156_laffer_tax_code_paper.pdf&ei=9nF4VaOdC-X7ywPEzYLIDQ&usg=AFQjCNEJJzO7GUWjPrZnxFAtuQvW0zszOg, [5. 6. 2015], stran 13.
  16. Oliver Tracy in Scott Bartley. (2005). *Tax system complexity and compliance costs – some theoretical considerations*. Dosegljivo na: http://archive.treasury.gov.au/documents/1009/HTML/docshell.asp?URL=05_Tax_Complexity_and_Compliance.htm, [17.06.2015], stran 1.
  17. Oliver Tracy in Scott Bartley. (2005). Stran 2.
  18. Oliver Tracy in Scott Bartley. (2005). Stran 5.
  19. Federal Statistical Office, Weisbaden on behalf of the German Federal Government and the National Regulatory Control Council. (2011). *Guidelines on the Identification and Presentation of Compliance Costs in Legislative Proposals by the Federal Government*. Dosegljivo na: <http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCIQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.oecd.org%2Fgov%2Fregulatory-policy%2F50511580.pdf&ei=lhKDVZyiIqS8ygOaQZHIDw&usg=AFQjCNF1bZqFROI7ODi2B97d1xCLfIJrUQ&bvm=bv.96042044,d.bGQ>, [18.6.2015], stran 11.
  20. Federal Statistical Office, Wiesbaden on behalf of the German Federal Government and the National Regulatory Control Council. (2011). Stran 16–21.
  21. Federal Statistical Office, Wiesbaden on behalf of the German Federal Government and the National Regulatory Control Council. (2011). Stran 28.
  22. OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development. (2014). *SME Tax Compliance and Simplification*. Pripravi: OECD Centre for Tax Policy and Administration for a „Roundtable Discussion“ at the 1st Meeting of the *Working Group on Taxation* of the SEE Investment Committee. Dosegljivo na: <http://www.oecd-ilibrary.org/>, [6.6.2015], stran 2.
  23. OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development. (2014). Stran 3.
  24. SBA – Office of Advocacy. (2011). *Measuring and Modeling the Federal Income Tax Compliance Burden of Small Businesses*. Dosegljivo na: https://www.google.si/?gws_rd=cr,ssl&ei=Ui50VcymL8vEygOtzoGYBg#q=Measuring+and+Modeling+the+Federal+Income+Tax+Compliance+Burden+of+Small+Businesses, [7. 6. 2015], stran 24.
  25. Laffer B. Arthur, Wayne H. Winegarden in John Childs. (2011). Stran 7.
  26. Laffer B. Arthur, Wayne H. Winegarden in John Childs. (2011). Stran 8.
  27. Laffer B. Arthur, Wayne H. Winegarden in John Childs. (2011). Stran 13–17.
  28. Laffer B. Arthur, Wayne H. Winegarden in John Childs. (2011). Stran 20.
  29. Lopes Cidália in Martins António. (2013). *The Psychological Costs of Tax Compliance - Some evidence from Portugal*. Institute of Accountancy and Administration of Coimbra, University of Coimbra. Journal of Applied Business and Economics vol. 14(2) 2013. Dosegljivo na: http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.na-businesspress.com%2FJABE%2FMartinsA_Web14_2_.pdf&ei=eFZzVfXTC8TTygPKsYHgBA&usg=AFQjCNGWwAGvX4gtCIoC-P5vMoHi296koQ, [6.6.2015], stran 5.
  30. SGV – Schweizerischer Gewerbeverband. (2010). *Messung der Regulierungskosten für die KMU*. Dosegljivo na: http://www.kmu-thunstetten-buetzberg.ch/aktuelle_pdf/10-05-28_4_Grundlagenpapier_Regulierungskosten-d.pdf, [20.6.2015], stran 4.
  31. SGV – Schweizerischer Gewerbeverband. (2010). Stran 13.
  32. SGV – Schweizerischer Gewerbeverband. (2010). Stran 14.

33. Blažič Helena. (2002). *Tax Compliance cost of companies in Croatia*. Dosegljivo na: <http://www.ceeol.com/aspx/issuedetails.aspx?issueid=0c005202-a32b-40eb-8a1d-9fd68b7d3424&articleId=9005c917-35e1-4e45-aa8a-5dcd2335c51a>, [6.6.2015], stran 1.
34. Blažič Helena. (2002). Stran 8.
35. Blažič Helena. (2002). Stran 9.
36. Blažič Helena. (2002). Stran 10.
37. Blažič Helena. (2002). Stran 11.
38. Blažič Helena. (2002). Stran 13.
39. Clayton Ellie. (2015). SMEs bear the brunt of £10bn cost of compliance. Objavljeno v *Economia*. Dosegljivo na: <http://economics.icaew.com/news/january-2015/smes-bear-the-brunt-of-10bn-cost-of-compliance>, [22.6.2015].
40. Aat - Association of Accounting Technicians. (2015). *Complexity of tax system and lack of financial incentive hampering entrepreneurs and SMEs around the country*. Dosegljivo na: <https://www.aat.org.uk/about-aat/press-releases/Complexity-of-tax-system-hampering-SMEs>, [22.6.2015].
41. IREF. (2015). *EU's complicated tax forms, measured*. Dosegljivo na: <http://en.irefeurope.org/EU-s-complicated-tax-forms-measured,a1081>, [18. 5. 2015].
42. EU – European Commission. (24.4.2015). *Study on tax compliance costs of SMEs*. Dosegljivo na: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:123764%2D2015:TEXT:sl:HTML&src=0>, [23.6.2015].
43. Čokelc Stanko in Štager Vesna. (2015). *Davčna kompleksnost*. Revija Denar, Ljubljana. Dosegljivo na: <http://www.tax-fin-lex.si/RevijaDenar.aspx?y=2015&n=449>, [23. 6. 2015].

Opombe:

¹ Stanko Čokelc, doktor ekonomskih znanosti, pooblaščen revizor, preizkušeni davčnik, državni notranji revizor, Revidicom, revizijska družba, d. o. o., Grizoldova ulica 5, 2000 Maribor, Slovenija, revidicom@siol.net.

² Vesna Štager, mag. manag., Goriška ulica 10, 3000 Celje, stagerv@gmail.com.

³ mag. Franc Brigita, pooblaščen revizorka, preizkušena davčnica.

⁴ Več o tem Čokelc Stanko in Vesna Štager: *Davčna kompleksnost /41/*.

⁵ Države same izberejo najustreznejši davčni sistem in s tem davčno politiko. Slovenija in druge članice EU morajo pri tem upoštevati pravila EU.

⁶ Več o tem: OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD, 2014, 3–15).

⁷ Ministerial Declaration on Fostering the Growth of Innovative and Internationally Competitive SME, potrjeno v Istanbulu, 3–5 junija 2004.

⁸ Ameriški kongres je leta 1976 ustanovil Urad zagovornišva malih podjetij v ZDA. Več o tem: <https://www.sba.gov/category/advocacy-navigation-structure/about-us-0>, [15.6.2015].

⁹ Več kot polovica podjetnikov ima čiste prihodke od prodaje manj kot 25.000 USD letno.

¹⁰ Arthur Betz Laffer je doktor ekonomskih znanosti in je bil svetovalec ameriškega predsednika Ronalda Reagana. Najbolj je znan po Lafferjevi krivulji. Je ustanovitelj in direktor raziskovalnega in svetovalnega podjetja Laffer Associate, ki zagotavlja globalne naložbeno raziskovalne storitve institucionalnih premoženjskih upraviteljev, pokojninskih skladov, finančnih institucij in korporacij. Dosegljivo na: https://en.wikipedia.org/wiki/Arthur_Laffer, [15.6.2015].

¹¹ Wayne H. Winegarden je doktor ekonomskih znanosti, partner v podjetju Arduin, Laffer & Moore Econometrics in predavatelj ekonomije na Marymount University. Dosegljivo na: <http://townhall.com/columnists/waynewinegarden/>, [15.6.2015].

¹² John Childs je profesor na Univerzi v Birminghamu v Veliki Britaniji, profesor managementa na Univerzi Plymouth in gostujoči profesor na Univerzi Sun Yat-Sen, Guangzhou. Leta 2006 je bil izvoljen za člana prestižne britanske akademije. Dosegljivo na: <http://www.birmingham.ac.uk/staff/profiles/business/child-john.aspx>, [15.6.2015].

¹³ Celotni stroški davčne kompleksnosti za davek od dohodka pravnih oseb po oceni avtorjev Laffer, Winegarden in Childs vključujejo **stroške porabljenih ur davčnih zavezancev** v višini 377,9 bilijonov USD (kar znaša 61,95 USD/uro), neposredne izdatke najetih davčnih svetovalcev za pripravo davčnega obračuna in nakup davčne programske opreme v višini 31,5 bilijonov USD, **stroške davčne uprave** v višini 12,4 bilijona USD, kar je 421,8 bilijonov USD letno. **Davčni nadzor davčnih zavezancev** v letu 2010 je dodatno breme v višini 9,3 bilijonov USD. Ob upoštevanju stroškov davčnega nadzora znašajo stroški davčne kompleksnosti 431,1 bilijonov USD (Laffer, Winegarden in Childs, 2011, 18).

---

¹⁴ Lopes Cidália je ekonomistka, ki preučuje obdavčitev podjetij na Inštitutu za računovodstvo in administracijo, Univerze Coimbra na Portugalskem. Dosegljivo na: <http://www.publico.pt/economia/noticia/cidadaos-precisam-de-ver-a-repercussao-social-dos-impostos-1623473>, [15.6.2015].

¹⁵ António Martins vodi Mednarodno trgovino v banki Best, to je v spletni banki, specializirani za Upravljanje premoženja in trgovino v Lizboni na Portugalskem. Dosegljivo na: <https://pt.linkedin.com/pub/ant%C3%B3nio-martins/14/28b/10>, [15.6.2015].

¹⁶ Blažič Helena je doktorica ekonomskih znanosti, redna profesorica za področje davkov na Ekonomski fakulteti v Rijeki. Dosegljivo na: <https://www.efri.uniri.hr/personnel/redoviti-profesor/blazic-helena>, [15.6.2015].

¹⁷ V anketi je bilo vključenih 500 malih in srednje velikih podjetij.

¹⁸ IREF – Institute for Research in Economic and Fiscal issues. Dosegljivo na: <http://en.irefeurope.org/Institute-and-Experts.a0105#titre5>, [24. 5. 2015].

¹⁹ Več o programu: EU – European Commission. (24.04.2015). COSME – EU programme for the Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises (SMEs). Dosegljivo na: <http://ec.europa.eu/easme/en/cosme-eu-programme-competitiveness-enterprises-and-small-and-medium-sized-enterprises-smes>, [23.6.2015].

²⁰ Tax System Complexity Symposium, Prato, Italy, Monday 29 and 30 September 2014. *Summary of Presenters, paper titles and abstracts, and Discussants/Commentators*. Več o tem: http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCQQFjAA&url=http%3A%2F%2Ftaxprof.typepad.com%2Ffiles%2F14-09-24-prato-presenters-paper-titles-abstracts-and-commentators.pdf&ei=M2tzVd_6I4G2UYa5g5AK&usq=AFQjCNFaxaXIVyWxkGRZ_ryXDq9iKXT0Sw, [6.6.2015].